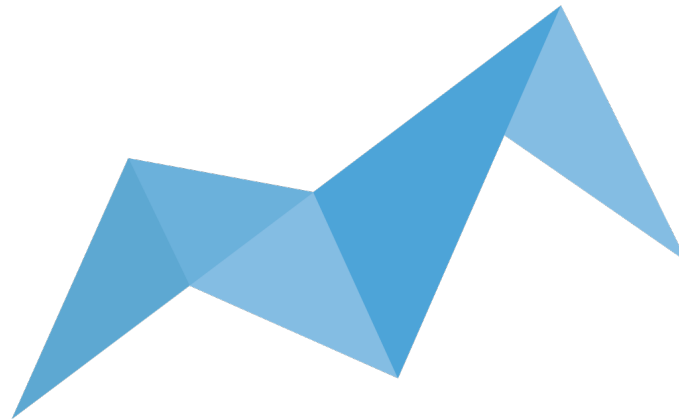

Niilo Mäki INSTITUUTTI

OPH: Luetun ymmärtämisen ja nettilukutaidon tukeminen
luokka-asteilla 6.-9.

Kooste koulutuksesta

Niilo Mäki
INSTITUUTTI

Niilo Mäki Instituutti

Sisältö

- Lukutaito
- Luetun ymmärtämisen arvioiminen
- Luetun ymmärtämisen tukeminen
- Nettilukutaito
- Nettilukemisen ohjaaminen
- Nettilukutaidon harjoittelu

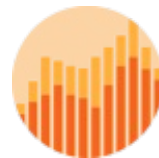
Lukutaito

- ”**Lukutaito** on kirjoitettujen tekstien ymmärtämistä, käyttöä ja arviointia lukijan omien tavoitteiden saavuttamiseksi, tietojen ja valmiuksien kehittämiseksi sekä yhteiskuntaelämään osallistumiseksi.” (Linnakylä & Sulkunen, 2002.)
→ **Lukijalla on aktiivinen rooli!**
- **Luetun ymmärtämisen vaikeuden taustataidot:**
 - Heikko tekninen lukutaito
 - Kielelliset vaikeudet; kuullun ymmärtäminen, sanavarasto, kielellinen päättely, sananlöytäminen
 - Muistikapasiteetti; työmuisti, kielellinen muisti
 - Tarkkaavuuden ja toiminnanohjauksenpulmat
 - Heikentynyt käsitys itsestä oppijana
 - Vaikeus motivoitua
 - Passiivinen lukutyyli

Luetun ymmärtämisen arvioiminen

- Tekninen lukutaito
- Taustataidot
- Luetun ymmärtäminen
- Testit Allu, YKÄ, DigiLukiseula
- Laadullinen prosessin arviointi

DIGILUKISEULA

Luetun ymmärtämisen tukeminen

- Perustuu vastavuoroiseen opetukseen (Palincsar & Brown, 1984)
 - Tiedon antaminen; mitä ja miksi → YMMÄRRYS
 - Teknisen lukutaidon vahvistaminen
 - Työkalujen opettaminen; miten
 - Riittävän helpoista teksteistä aloittaminen
 - Itseluottamuksen ja itsetuntemuksen vahvistaminen
 - Motivaation löytäminen

Nettilukutaito

- Tutkiva nettilukutaito (Leu ym., 2011,2014)
- Tavoitteellista, ongelmalähtöistä lukemista
- Syklinen prosessi:
 - Tiedontarpeen määrittely ja kysymysten asettaminen
 - Tiedonhaku
 - Informaation arviointi
 - Informaation yhdistely eri nettilähteistä
 - Opitun jakaminen ja hyödyntäminen

Mitä nettilukutaitoon vaaditaan

- Tekninen lukutaito
- Kielelliset taidot; kuullun ymmärtäminen, sanavarasto, kielellinen päättely, sananlöytäminen
- Muistikapasiteetti; työmuisti, kielellinen muisti
- Tarkkaavuuden ja toiminnanohjauksentaidot
- Luetun ymmärtämisen taidot

Nettilukemisen ohjaaminen

- Oppimistavoitteen asettaminen.
- Tukemisen tasot:
 - 1) Mallinnettu
 - 2) Strukturoitu
 - 3) Opastettu (ohje väljempi kuin ed. tasolla, enemmän valinnanmahdollisuutta oppilaalla)
 - 4) Avoin.

Tehtävien vaiheistaminen: luodaan selkeä rakenne tehtävän suorittamiselle. Vaiheistamisen avulla saadaan kiinnitettyä lapsen huomio myös sellaisiin vaiheisiin jotka helposti jäävät huomiotta: esim. suunnittelu.

Informaatioympäristön rajaaminen: Strategioiden mallintamisen lisäksi oppilaille voidaan antaa vain ennalta valittuja hakutuloksia tai nettisivuja tutkittavaksi

Nettilukutaidon harjoittelu

1. **Tiedontarve ja kysymysten asettaminen:** Mitä haluan tietää?
→ Hakusanojen miettiminen. Aihe & rajausta!
2. **Tiedonhaku: Miten löydän haluamani?** → Tiedonhaun suunnittelu ja hakutuloksen analysointi
3. **Informaation arviointi: Voinko luottaa tähän?** → Tavoitteena erottaa olennainen epäolennaisesta
4. **Informaation yhdistely eri nettilähteistä:** → Synteesi; tavoitteena käydä läpi monia sivustoja ja koota niiden keskeiset sisällöt yhteen
5. **Opitun jakaminen ja hyödyntäminen** → Kirjoittaen, puhuen, sosiaalisessa mediassa, monimediaisesti, visuaalisesti jäsentäen

Lisätietoja ja luettavaa

KUMMI 18. Monilukutaidon mestariksi –
Opettaja nettilukemisen ohjaajana

<https://koju.nmi.fi/tuote/kummi18/>

Näkökulmia tutkivan nettilukemisen opettamiseen:

<https://bulletin.nmi.fi/2019/06/18/nakokulmia-tutkivan-nettilukemisen-opettamiseen/>

Motivationaleiset ulottuvuudet tutkivassa nettilukemisessa:

<https://bulletin.nmi.fi/2023/04/17/motivationaleiset-ulottuvuudet-tutkivassa-nettilukemisessa/>

